

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

4 Kasım 2016 tarihinde eşzamanlı bir operasyonla HDP eş genel başkanları, grup başkanvekilleri ve milletvekillerinin tutuklanmalarının hukukta ve demokraside yarattığı tahribatın araştırılması ile milletvekillerine dönük hukuk dışı uygulamaların tespitine ilişkin Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. 04.11.2021

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Grup Başkanvekili

Siirt Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ

HDP Grup Başkanvekili

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Bilindiği üzere seçilme hakkı; sadece seçimlerde aday olma hakkını değil, aynı zamanda seçildikten sonra milletvekili olarak parlamentoda bulunma hakkını da ihtiva etmektedir. Bu da hiç kuşkusuz, kişinin seçildikten sonra milletvekili sıfatıyla temsil yetkisini fiilen kullanabilmesini gerektirir. Bu bağlamda seçilmiş milletvekilinin yasama faaliyetine katılmasına yönelik herhangi bir müdahale, sadece onun seçilme hakkına değil, aynı zamanda seçmenlerinin serbest iradelerini açıklama hakkına da yönelik bir müdahaledir.

Nitekim Selahattin Demirtaş'ın bu konuda AİHM'e yapmış olduğu ilk başvuruda da Büyük Daire kararında da kişinin seçilme hakkının ihlal edildiğine vurgu yapılmış; tutuklu yargılama yapılması bununla ilişkilendirilmiştir. AİHM bu hakkın yalnızca seçilme değil, aynı zamanda "*parlamento çalışmalarına katılabilme hakkını da içerdiğini*" kabul etmiş; Demirtaş'ı seçerek parlamentoya gönderen **seçmenlerin iradesinin** ve seçme haklarının çiğnendiğine hükmetmiştir. Karardaki önemli bir diğer ihlal de AİHS'nin 18. Maddesinde düzenlenmiş olan "*Anılan hak ve özgürlüklere bu Sözleşme hükümleri ile izin verilen kısıtlamalar, öngörüldükleri amaç dışında uygulanamaz*" şeklindedir. Bu kararla AİHM ilk kez, parlamento faaliyetleri nedeniyle tutuklanan bir kişinin seçme-seçilme hakkının ve Sözleşme'nin 18. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Diğer yandan Anayasa 83/1 hükmü uyarınca yasama sorumsuzluğu, parlamento üyelerinin yasama görevlerini yerine getirirken sarf ettikleri sözlerden, açıkladıkları düşüncelerden ve verdikleri oylardan dolayı herhangi bir takibata uğramayacaklarını ifade etmektedir. Kuşkusuz buradaki amaç, parlamentere bir imtiyaz sağlamak olmayıp parlamentoyu ve böylelikle halk iradesini korumak; çoğunluk tarafından kabul görmese dahi tüm görüşlerin parlamentoda tartışılabilmesini sağlamaktır. Bunun gerçekleşebilmesi ise parlamenterin yargı baskısı altında olmaksızın düşüncelerini ifade edebilmesinden geçmektedir.

Anayasa ve evrensel hukuk normlarının aksine seçme ve seçilme hakkına dönük açık müdahalelerin söz konusu olduğu bir süreç içerisinde olduğumuz açıktır. 2016 yılının 3 Kasım 4 Kasım bağlayan gece yarısı 4 ayrı ilin savcılığı eş zamanlı bir biçimde harekete geçerek 15 HDP milletvekili hakkında işlem tesis etmiştir. Gece yarısı 01.00 sularında Eş Genel Başkan Selahattin Demirtaş'ın oturduğu semt kar maskeli silahlı kolluk görevlilerince abluka altına alınırken, avukatları beklenmeksizin gözaltı işlemi tesis edilmiş; Eş Genel Başkan Figen Yüksekdağ da evinin kapısı kırılarak gözaltına alınmıştır. 11 parlamenter için gözaltı işlemlerinin başlatıldığı saatlerden itibaren 5 gün müddetince bölge genelinde internet erişiminin durdurulması, sosyal medya hesaplarının yanı sıra whatsapp gibi yaygın kitle iletişim kanallarının da engellenmesi, meselenin ne kadar yakıcı ve kabul edilemez olduğunun da bir nevi itirafıdır. 4 Kasım Darbesi olarak nitelendirdiğimiz bu olayın gerçekten de muhalif siyasete dönük açık bir darbe olduğu uygulanan yöntemlerle de sabittir. Bu darbenin bir diğer yönü de toplumdaki kırılmayı derinleştirici etkiye sahip ve demokrasiden kopuşun belirgin bir alameti oluşudur.

4 Kasım Darbesi'nin hukuka aykırı pek çok yönünün olmasının yanı sıra, ülke halklarının geleceğine de tesir eden neticeleri meselenin en can alıcı noktasıdır. 26. Yasama Döneminin önemli bir kısmında, 16 Nisan Anayasa Değişikliği başta olmak üzere önemli yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi noktasında parlamento eksik irade ile çalışmış, alınan kararlar HDP'li üyelerin yokluğuna rağmen alınmıştır. Anayasa değişiklikleri başta olmak üzere İçtüzük değişiklikleri, uyum yasaları yapılırken en az 11 milletvekili parlamentoda bulunamamıştır. O dönem 550 milletvekilinin görev ifa ettiği dikkate alındığında, karar mekanizmasında 11 parlamenterin olmaması alınan kararların meşruluğuna doğrudan etki eden bir durumdur.

Milletvekillerinin tutukluluğu ve dokunulmazlıklarının kaldırılmış olmasının hukuk dışılığı izahtan varestede olup, bununla beraber ülke halklarının ortak geleceği açısından yaratmış olduğu sakıncalar ile birlikte değerlendirildiğinde son derece vahim bir tablo ile karşı karşıya olunduğu açıktır. Bu nedenle milletvekillerinin tutuklandığı gün olan 4 Kasım Darbesi'nin etki ve sonuçlarının araştırılması; hukukun üstünlüğüne dayanan etkili ve anlamlı bir demokrasinin temellerinin atılması ve devamlılığı açısından hayati önemdedir.